מקרא קמא אם כן לימא קרא ציצית תעשה

לשיעורא הוא דאתא מאגדיל שנים גדילים

ארבעה עשה גדיל ופותלהו מתוכו א"כ

לימא קראָ 2'לא תלבש שעטנז צמר ופשתים

יחדו ל"ל ש"מ לאפנויי ואכתי מיבעי ליה

בלתוכף שתי תכיפות חיבור יותכיפה אחת

אינו חיבור א"כ לכתוב רחמנא לא תלבש

צמר ופשתים יחדו שעמנז ל"ל ש"מ

לאפנויי ואכתי מיבעי ליה געד שיהא שוע

מווי ונוז אלא כולה משעמנז נפקא אשכחן

ראתי עשה ורחי לא תעשה גרידא לא

תעשה שיש בו כרת היכא אשכחן דדחי

דאיצטריך עליה למיסרה וכי תימא נילף

ממילה מה למילה שכן נכרתו עליה שלש

עשרה בריתות מפסח מה לפסח שכן כרת

מתמיד מה לתמיד שכן תדיר מחדא לא

אתיא תיתי מתרתי מהי תיתי ממילה ופסח

שכן כרת מפסח ותמיד שכן צורך גבוה ממילה ותמיד שכן 6 ישנו לפני הדבור

ואליבא דמ"די ואו עולה שהקריבו ישראל

במדבר עולת תמיד הוה ומכולהו נמי שכן

ישנן לפני הדבור אלא איצטריך סד"א

תיתי מכבוד אב ואם דתניא פריכול יהא

כבוד אב ואם דוחה שבת ת"ל 3איש אמו

ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו כולכם

לאו

גדילים למה לי ש"מ לאפנויי האי

א) ומנחות לט:ז. ב) כלאים פ"ט מ"י שבת נד. מנחות ד) ובראשית יון, ד) ופסחים י) [כי מבית יון, ש) [פפחים סה:], ו) [ויקרא ימ], ז) [ויקרא יט], **ת**) ל"ל מבמועדיכם, ט) [חגיגה ו.],

גליון הש"ם

גם' יכול יהא כבוד אב ואם. עי' כתוכות ד' מ ע"א תום' ישנים ד"ה אי ע ל תום ישמים ל הי לה למרה: תום' ד"ה כולה וי"ל דש"ה דלא במלה מצותו. עיין שנועות לף ג ע"ל תד"ה ועל: תום' ד"ח מעמא כו'. לפר"י (לעיל דף ג). ל"ל לקמן ד' מ ע"א ד"ה רבא:

הגהות הב"ח

(h) גמ' ותמיד שכן ישנן לפני: (ג) תום' ד"ה עד וכו' דא"ב כלאים: (ג) בא"ד אלא משום טווי לחודיה כל"ל ותיבת ונוז נמחק: (ד) ד"ה כולה וכו' שפירשתי לעיל. נ״ב ריש דף ד׳: (ה) בא״ד עד למחר נילף משריפת קדשים וי"ל כל"ל וחיבת מיניה נמחק: (ו) ד"ה ומכולהו וכוי ואור"י דחשיבי כולהו כל"ל ומיצת התם נמחק: (1) ד"ה טעמא וכו' ועוד דאדרבה וכו' ועול דמיבום וכו' אע"ג דבעריות נמי בחמותו

הגהות הגר"א מ"ד גמ" ואליבא דמ"ד עולה כו'. נ"ד ר"ל ב"ה דהן אוסרין הלרות (ולכן ל"ל דהברייתא דעליה אתיא כב"ש דאמרי עולת ראייי הוה דהא ב"ש מתירין : (כלכום

163

תוספות ישנים (המשר) ועשה דהיינו אידך תנא דלקמן דמוקים ראשו לנזיר מצורע לאו גרידא מנא ליה יליף מגדילים לחוד: לפי שנאמר ופאת זקנם לא יגלחו. והאי דנקט האי קרא יגלחו. והאי דנקט האי קרא דכתיב גבי כהנים ולא נקט ולח תשחית את פאת זקנך (ויקרא יט כו) דכתי גבי ישראל משום דגבי ישראל לא כתיב גלוח אבל גבי כהנים דכתי" גלוח נקט ההוא קרא משום דקיי"ל (קידושין לה:) דאינו חייב אלא בגילוח שיש בו השחתה ואט"ג דגבי ישראל נמי בעינן גילוח שיש בו השחתה דילפינן מכהנים. מיהו התנא קרא דכתיב ביה בהדיח בעי למנקט: מה לפסח שכן כרת שאם לא יעשה אותו בי"ד יתחייב כרת. אבל במילה לא יתחייב כרת אם לא מל בשמיני ומ"מ פריך למסקנא מה למילה ופסח שכן כרת שאם לא יעשה אותם לעולם יתחייב כרת דכחיב (בראשית יו יד) וערל זכר אשר לא ימול ונכרת מעמיו: ת"ל את שבתותי תשמרו ומקדשי מיראו אני ה' וא"כ ר"ל דאע"ג דאיש אמו ואביו תיראו ואת אימא איפכא דאע"ג דאת שבתותי תשמורו איש אמו ואביו מיראו ויהיה כיבוד ומבי שינטו ייטיט פיבות [אב ואס] דוחה את השבת. וכ"ת דכל היכא דאיכא לאקושי לקולא ולחומרא מקרא קמא. דכלאים בציצית. ודקאמרת לרבנן דלא אייתר להו צמר ופשתים מנא להו דכלאים בלילית שרי דליתי עשה ודחי לא תעשה: א"כ. דלאו לאפנויי לכתוב ניצית כו': לשיעורא אתא. למנין חוטין: גדיל שנים. אי אפשר לעשות גדיל בפחות משני חוטין: גדילין ארבע.

חוטין דמיעוט גדילין שנים וכתיב (במדבר טו) ונתנו על לילית הכנף פתיל אמרה תורה עשה מהנך ארצע חוטין גדיל אחד דהוו להו ח' חוטין כשתוחבן בכנף הבגד: ופוסלהו מסוכו. שיהיו תלויין פתילין שלח יעשה כולו גדיל אלא קלת גדיל וקלת ענף: מכיפה. פוינ"ט שתוחב תחיבה אחת במחט וחיבר כלאים בגד למר ובגד פשתים יחד אינו חיבור בפחות משתי תכיפות להכי כתיב יחדיו עד שיחברם יחד יפה: שוע טווי ונוז. מן התורה אינו חייב עד שיהיה הלמר והפשתן מתוקן יחד היטב במסרק: שוע. לשון חלק שמתרגמינן שעיע ובראשים כו): נוו. ארוג: כולה משעענו נפקא. דאי לאפנויי לחוד נכתוב לא תלבש כלאים למר ופשתים ומדאפיק רחמנא בלשון שעטנז דרוש ביה נמי הא: ממילה. שדוחה עשה שלה לא מעשה דשבת שיש בה כרת: שלש עשרה בריתות. אמורים בפרשת מילה די: מפסת. שדוחה שחיטתו את השבתה: שכן לורך גבוה. למזבח. תאמר בעשה דייבום דליכא כל הני: מילה וחמיד שכן ישנן לפני הדבור. לפני מתן תורה: וחליבה דמ"ד. במס׳ חגיגה (ד׳ ו.): עולה שהקריבו ישראל במדבר. דכתיב (שמות כד) ויעלו עולות עולת תמיד הוה: סד"א. אי לא כתיב עליהי לדרשה תיתי עשה ודחי לה תעשה שיש בו כרת מכיבוד אב ואם: כולכם. אתה ואביך ואמך חייבים בכבודי. מאני ה׳יי דריש ליה: שחוט לי. דהוי אב מלאכה שחייבין עליה כרת: גדילים ארבעה. במנחות (ד' מב.) אמר דבעי תמניא חוטין וחימה מנלן שכופל כל אחד ואחד לשנים שמא יקשור כל אחד בראשו בטלית ואי הוה מפרשינן עשה גדיל ופותלהו מתוכו

היינו שעושה אותו כעין פתילה וכופלין באמלע הוה ניחא אבל בקונט׳ פי׳ פותלהו מתוכו היינו שני שלישי ענף שלא יעשה הכל גדילים:

ואבתי מיבעי לי' לתוכף תכיפה אחת דאין חיבור. כלמו הכי מיבעי לי׳ דאי לאו יחדו ה״א כמו שפי׳ ריב״ן שוע וטווי יחד

דחקור ללבוש למר ופשתים אע"פ שאין מחוברים כלל זה עם זה: עד שיהא שוע מווי ונוז. אין לפרש למר ופשתים (ב) א"כ כלאים בלילית היכי משכחת לה שהרי לריך שיהיו ב׳ חוטין של תכלת למר לבדו בלא פשתן אלא שוע כל אחד לבדו ונוז נמי אר"ת דאין לפרש דהיינו אריג כדפי' בקונט' דמאי שנא שוע וטווי דהוי כל אחד לבדו ונוז קאי אלמר ופשתים יחד ועוד דבנדה פרק האשה (ד' פא:) גבי האי מאן דרמי חוטא דכיתנא בגלימא דעמרא כו׳ ופריך ואימא או שוע או טווי או נח ולפי׳ הקונט׳ בלא נוז אי אפשר שיהא כלאים ואין לומר דהכי פריך ואימא או שוע ונוז או טווי ונח או נח לחודיה דא״כ דבנח לחודיה סגי שוע וטווי דכתב רחמנא למה לי אלא נראה לר"ת דנוז היינו שזור ונוז נמי כל אחד לבדו ועל שעטנו של למר לבד ושל פשתים לבד הזהיר הכתוב שלא יעשה מהם בגד ביחד ומיחדו נפקא והר' רבי ינחק הלבן הקשה לו מהא דתנן במס' כלחים (פ"ט מ"ח) חין חייבין משום כלאים אלא על טווי וארוג שנאמר שעטנז שוע טווי ונוז אלמא

חייבין בכבודי מאי לאו דאמר ליה שחום לי בשל לי ומעמא דכתב רחמנא את דנוז היינו ארוג ואר"ת דע"כ לאו שבתותי תשמורו הא לאו הכי דחי לא למדרש כל שעטנז קאתי מדלא קאמר אלא על שוע טווי וארוג ולא . מייתי שעטמו אלא משום טווי ש ונוז לחודיה אבל אריג מיחדו נפקא: בולה משעשבו נפקא. מדכתיב שעטמו ולא כתיב כלאים שמעינן שוע וטווי ונח ומדלה כתיב שוע וטווי ונח בהדיה שמעינן דלהפנויי קהתי למידרש סמוכין והם תחמר ודלמה לכדרבה לחוד קאתי למדרש סמוכין דלמר ופשתים פוטרים אף שלא במינן ומנלן דאתא למישרי כלאים ויש לומר דהכי משמע דלא תלבש שעטמ למר יקותר לחילם בנחיכן זכנת יפשע ט פופר ט מוך בכנ כנון יחוד במוך יחוד מו ושם) וא"ת והיכי ילפינן בעלמא מהכא שאני כלאים דהותרו מכללו אלל בגדי כהונה ואר"י דהתם נמי משום דאתי עשה דבגדי כהונה ודחי לאו דכלאים ואין זה הותר מכללו ומיהו אי לאו כלאים מבגדי כהונה לא הוה מצי למילף בעלמא משום דמצותו בכך ובענין אחר אי אפשר לקיים מצותו כמו שפירשתי לעיל (ו) דלא ילפינן מאשת אח ועוד דצורך עבודה שאני וא"ת אדילפינן מכלאים בציצית דדחי נילף משריפת קדשים דלא דחי כדדרשינן פ' כיצד צולין (פסחים פג:) דאין שריפת קדשים דוחה יו"ט מוהנותר ממנו עד בקר (שמות יב) בא הכתוב ליתן בקר שני לשריפתו "ו"ל דשאני התם דלא בטלה מלותו בכך ויכול לשורפו אחר יו"ט ומ"מ אי לאו דבקר שני לא הייתי מחלק וה"א דדחי ומיהו קשה לקמן (דף ו:) גבי שריפת בת כהן קאמר או אינו אלא בשבת דהוה גמרינן מכלאים בנינית דלדחי אי לאו לא תבערו אפי׳ לא תעשה שיש בו כרת דמה לי חומרא רבה ומה לי חומרא זוטא והתם כיון דיכול להמתין עד למחר נילף (כ) מיניה שריפת קדשים וי"ל דהתם נמי אי אפשר להמתין שיש לה לידון מיד ולשרוף מורנו וועו הדין ושלא ישתכחו הדברים וא"ת ולמה לן קרא למילף מכלאים בלילית נילף משריפת קדשים מדאיצטריך התם לומר קרא שלא יענו הדין ושלא ישתכחו הדברים וא"ת ולמה לן קרא למילף מכלאים בלילית נילף משריפת קדשים מדאיצטריך התם לומר קרא דלא דחי משום דאפילו אוכל נפש שרי ולמ"ד דלא דחי משום דאפילו אוכל נפש שרי ולמ"ד כדרים ונדבות אין קריבין בי"ט לא איצטריך הכא קרא אלא אליבא דמ"ד קריבין: וכבר דרו במי שבן ישגן אפגר הדיבור. וא"מ נילף משאר קרבנות דדחי שבת כדרשינן בפי כיצד צולין (פסחים ש. ושם) א מבמועדו ואפי עומר ושתי הלחם כדרשינן התם ואר"י דחשיבי ונילף משאר קרבנות דדחי שבת כדרשינן בפי כיצד צולין (פסחים ש. ושם) 🛈 התם כולהו תדיר כיון דהוי בכל שנה ואיכא למיפרך על מילה ושאר קרבנות שכן תדיר ובש"ם לא חש לדקדק כל כך דה"נ לא מסיק מידי למ"ד ש עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראייה הוה: בדלכם חייבין בכבודי. מאני ה' דסיפא דקרא קדריש וא"ת ומנלן דקאי טפי אשבתות מכבוד אב ואם וכן בסמוך גבי מקדש וי"ל דכבוד הקב"ה הוי טפי בשמירת שבת מבשאר מלות דמעיד על המקום שברא העולם כדאמר בעירובין (דף סט:) ובחולין (דף ה.) דמחלל שבת ככופר במעשה בראשית ועוד אני ה' משמע דקאי אמורא דכתיב באב ואם ובמקדש כלומר מוראי למעלה ממוראכם כדאמר במדרש והתקדשתם והייתם קדושים יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם וא"ת ולמה לי קרא בכבוד אב ואם דלא דחי שבת דבלאו קרא נמי לא דחי שהוא ואביו מוזהרין על השבת

אביך וכן אביך אומר השקני ומצוה לעשות הנח כבוד אביך ועשה מצוה שאתה ואביך חייבין לעשות מצוה וי"ל דמהכא ילפינן החם: בעמא דכתב רחמנא את שבתותי תשמורו הא לאו הכי דחי. פירוש דמהכל ילפינן דגעלמל דחי דלו אינטריך הכל למכתג דלה דחי דמהיכא חיתי דמפסח ומילה וחמיד לא אתי דמה לכבוד אב ואם שכן הכשר מלוה ועוד דאדרבה נילף ממקדש והבערת בת כהן דלא דחי והא דקתני יכול יהא כיבוד אב ואם דוחה שבת דמשמע דאי לאו קרא ה"א דדחי לאו דוקא אלא כלומר אפילו את"ל דדחי הא כתיב אני ה' כדפי׳ לעיל גבי שומע אני ואם חאמר היכי מוכח מהכא דבעלמא דחי ואיצטריך עליה לפומר השפח את לדהרה יאו כמצל את היטטריך לגופיה אלא לאשמועינן דבעלמא דחי נימא עליה להיחירא והשתא אינטריך קרא דהכא למיסר דהשתא קרא דהכא לא אינטריך לגופיה אלא לאשמועינן דבעלמא דחי נימא עליה להיחירא לא אינטריך קרא דהכא דלא מנינו למילף מעשה דייבום וי"ל דאפי׳ נימא דעליה להיחירא לא אינטריך קרא דהכא דלא מנינו למילף מעשה דייבום דמה לכבוד אב והבערת בת כהן הוה ילפי׳ דלא דחי ועוד מייבום ליכא למילף דבשבת איכא סקילה אב ואם שכן הכשר מנוה ועוד (1) אדרבה ממקדש והבערת בת כהן הוה ילפי׳ דלא דחי ועוד מייבום ליכא למילף דבשבת איכא סקילה אע"ג דבעריות נמי איכא בחמותו וכלתו שריפה וסקילה כי נימא עליה להיתירא לא נימא אלא באחות אשה ודכוות׳ דליכא סקילה ושריפה דלא הוקשו להיתירא אלא לאיסורא וכן סבר רבא לפר"י "פולעיל די ג) וא"ת אכתי הא אילטריך לגופיה דסד"א דהואיל והוקש כבודם לכבוד המקום

כדאמר בפ״ק דקידושין (ד׳ לא.) גבי אביו אומר השקני ואמו אמרה השקני הנח כיבוד אמך ועשה כבוד אביך שאתה ואמך חייבין בכבוד

החותרם מקפיק הם הותרם להיה הל בעלמא דמי דלחומרא דידיה לא אצטריך. וכ"ח דאים לן למדרש טפי מרישיה לסיפיה ולא מסיפיה לרישיה. וי"ל דהכא דריש ניה הם בעלמא דמי דלחומרא דידיה לא אצטריך. וי"ל דהכא דריש לייה הכי משום דכמינ אני ה" דמשמע שיהיה מוראי למעלה ממוראכם כדאמרי במדרש והמקדשתם והייתם קדושים (ויקרא כ ז) יכול כמוני ח"ל אני ה" קדושתי למעלה מקדושתכם. טעמא דכשב רחמנא את שבחותי חשמורו הא לאו הכי דמי אין לפרש [ד]אם לא כמב ואת שבחומי

י היימים לה קשה לתוכות לחוד לא קשה לתלונות מנא ליה דדמי לאו גרידא דיליף ליה מהכא וא״כ קשה דהכא משמע דלא ילפינן מיניה משום שאינו שוה בכל. וי״ל דודאי לעולם הך תנא דראשו למצורע צ"ל דיליף עשה דחי לאו גרידא מהכא ומגדילים דאי מגדילים לחוד ה"א כדרבא דלעיל להכי אצטריך ראשו דמצורע ואי מראשו דמצורע הוה פרכינן ליה מה ללאו דהקפה שאיט שוה בכל. אבל כיון דחזינן לאו שאיט שוה [בכל] דדחי מהקפה מעתה יש לנו לומר דגם בשוה בכל דחי מגדילים ולא נדרוש גדילים לכדרבא והחם קאמר למאי דמוקים לקרא למדחי לא מעשה

ח א מיי׳ פ״א מהל׳ לילים הלכה ו חמו יא סעיף יב: יא ב מיי׳ פ״י מהל׳

עין משפמ

כלאים הלכה ג סמג לאוין רפג טוש"ע י"ד סימן ש סעיף ב: ב ג מיי שם הלכה ב סמג שם טוש"ע שם סעיף

:6 ים. בא ד מיי' פ"ו מהל' ממרים הל' יב סמג עשין קיב טוש"ע יו"ד :סימן רמ סעי׳ טו

חורה אור השלח גְּדְלִים תַּגְשֶׂה לְךְּ עַל אַרְבַּע בַּנְפוֹת בְּסוּתְךְּ אֲשֶׁר תְּבַּסֶּה בָּה: . דרדית רד יר

לא תִלְבָּשׁ שַׁעַטְנֵז צמר ופשתים יחדו: דררים כר יא זבוים כביא 3. אִישׁ אָמּוֹ וְאָבִיוּ תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּּתֹתֵי תִשְׁמֵרוּ אֲנִי יִיְ אֱלֹהַיכָם: ויקרא יט ג

> לעזי רש"י פוינ"ט. תך, תֶפֶּר.

מוסף רש"י

גדיל שנים. כלומר הוה כתיב גדיל תעשה לך הוה משמע ב' חוטין, דחין גדיל פחות משנים, השתח דכתיב גדילים משמע לכתיכ (מנחות למ:). עשה גדיל. מד' חוטין, שישים ד' חוטים בחור הטלית וכשיכפלם ויעשה מהן גדילים יהיו שמונה חוטין שם). ופותלהו מתוכו. לותו חוט שכרוך צו יהא מן המנין, ל"א ופותלהו מתוכו, תנה פתיל ענף למטה (שם). ותכיפה אחת אינו חיבור. התוכף בגדי למר ופשחים התוכף בגדי נמו ופשמים בתכיפה אחת, כגון על ידי מחט פעם אחת, או שקשר קשר אחד, אינו חיבור. דכתיב למר ופשתים יחדו, לא אסרה התורה אלא חיבור יפה המתקיים (שבת

תוספות ישנים

תאמר באחות אשה שהיא מייבת כמו האיש דכתיב (ויקרא יח כט) ונכרתו הנפשות העושות תרי משמע. ותימה דמשמע הכא דלהך תנא דמוקים ראשו למנורע [גרידא] לא יליף עשה דוחה ל"ח מהקפה משום שאינו שוה בכל ותימה דאמרינן בפ' שני נזירים (נזיר נז:) לימא הקפת [כל] הראש תנאי היא דת"ר ראשו מה מ"ל כו' יכול אף מצורע כן ת"ל ראשו. ותניא אידך ראשו מה חלמוד וכו' יכול אף טיר מצורע כן ח"ל וכו' מאי לאו חנאי היא דמר סבר הקפת כל הראש שמה הקפה כו' עד דמסיק דכ"ע הקפת כל הראש שמה הקפה ומקשה מאן דמוקים לקרא למדחי לא תעשה ועשה לאו גרידא מנא ליה. דאין לומר נימא מכ"ש דאיכא למפרך מה מכ"ש דאיכא למפרך מה למיר שכן ישנו בשאלה ימשני יליף מגדילים ומשמע מבל למאן דמוקים לקרא למדחי לאו גרידא דהיינו הך דמוקים ראשו למנורע לחוד לא קשה לתלמודא